

„Soča“ izhaja vsak petek s in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrt leta . . . . . „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanica“ se plačuje za navadno trislopnostno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ „ 2 „
6 „ „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“ in na starem trgu. — V Trstu v tobakarnici „Via della caserma 3“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Hilarijanski tiskarni, naročnina pa opravištvu „Soče“ na Koreniji v Stica - vi hiši št. 258 II. nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremočnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Voliilni shod dne 24. avgusta 1880 v slovenski čitalnici v Gorici.

Vest, da bo treba goriškim Slovincem voliti novega državnega poslanca, pretresla je goriške rodoljube nenavadno. Ne samo, da je volitev kot taka imenitna, ampak z volitvijo združeni spomin na obnašanje in posledke zadnjih volitev je s strahom prevzel one možake in veljake, ki niso še obupali nad ustavnim življenjem, in ki bi radi še delovali politično za zpuščeno našo primorsko pokrajino. Politično misleči in delavni veljaki se bojé, da bodo videli za ves svoj trud tudi o priliki sedanjih volitev sad nesloge sebi v žalost, novemu poslancu pa nikakor ne v veselje in pogum. V strahu so vrli rodoljubi, da bi naši volilci v nevednosti ali trmoglavnosti ne pokazali zopet one nesrečne razcepjenosti, katero tuji svet obsojuje kot drugod že davno premagano politično nezrelost in nezavest dejansko ustavnega življenja.

Naš list je ob priliki resno opominjal, naj se veljavni možje po vsem Goriškem posvetujejo do časa, kako bi jo najbolje ukrenili gledé na previdno in združeno postopanje pri novi volitvi. V našem smislu in z ozirom na resni položaj povabili so se na Goriškem vsi odlični narodnjaki, župani, starešine, posestniki, duhovni, učitelji itd. na osebno skupno posvetovanje. Na 269 strani se je razposlalo zgodaj sledeče povabilo:

„P. T. Gospod!

Ker se je gospod deželni predsednik kranjski Andrej Winkler državnemu poslanstvu odpovedal, imela bodo slovenske občine na Goriškem v kratkem novo volitev enega poslanca za državni zbor.

Da bode mogoče pri tej velevažni volitvi složno postopati in izvoliti za ta prevažni posel zmožnega, značajnega in za duševni in materijalni blagor našega naroda unetega moža, treba je, da se vsi narodnjaki združijo, da takega moža za kandidata postavijo in potem vso svojo moč na to obrnejo, da bode postavljeni kandidat, ako ne enoglasno, vsaj z ogromno večino glasov za poslanca izvoljen, kar bo našemu narodu na čast in izvoljenemu poslancu v ponos.

Da bo mogoče to doseči, drznem se obrniti se do Vašega znanega rodoljublja z vabilom, da izvolite priti dne 24. avgusta 1880 ob 11/2 uri popoldne k privatnemu pogovoru v slovensko čitalnico v Gorico, in ako bi bili zadržani, pa poslati pismeno Vaše menjenje.

V Gorici, dne 7. avg. 1880 Vam vdani
Dr. JOSIP TONKLI.“

Svetega Jerneja dan o velikem trgu v Gorici je primerno odbran čas. V resnici zbralo se je ob določeni uri v Goriški čitalnici mnogo narodnjakov iz srede županov, starešin in posebno tudi lepo število duhovnov, učiteljev in drugih veljakov. Okoli 2. ur popoldne obrne se Dr. Tonkli s sledočimi besedami proti zbranim narodnjakom:

Slavna Gospoda!

Srčno se Vam zahvaljujem, da ste na moje vabilo došli v tako obilnem številu, kar mi je poročilo, da ste prepričani o važnosti namena današnjega shoda, in da se boste resnično potrudili v dosego tega velevažnega namena.

Ker mora imeti vsak zbor svojega voditelja, da skrbi za red in pravilno obravnavo, predlagam Vam najprej, da si izvolite predsednika, da bo današnje posvetovanje vodil, in po tajnika, da bo o posvetovanju sestavil resničen zapisnik.

Na to je bil shodu enoglasno izbran za predsednika Dr. Tonkli in g. Tomaž Jug za zapisnikarja.

Dr. Tonkli se zahvaljuje za podeljeno mu čast, pojasnuje namen in važnost današnjega shoda. Posebno priporoča, da naj se začne vsestransk pogovor, da naj vsak odkritosrčno po svojem premisslivanju in po lastni razsodbi razodene svoje menenje. Ob enem naznanja predsednik shodu, da je došlo nekaj pisem, katera odgovarjajo na razposlano povabilo, s pristavkom, da dotičnike opraviča zavirajo osebno udeležiti se nameravanega privatnega pogovora.

Shod sklene, da naj se sicer prebiranje pisem opusti; namesto pa naj se naznanijo imena onih, ki so pisali, in onega kateremu želé oddati svoj glas za državno poslanstvo. V pisnih so iz raznih krejev vsi možaki, o katerih še spregovorimo, enoglasno za dr. Tonklija.

Zdaj se g. župnik Kramer oglasi in predlaga gledé na moč, ki jo reprezentuje dr. Tonkli in gledé na to, da so se vsa pisma izrazila za njega, da naj bi se tudi o današnjem zboru izrazili za dr. Tonklija. G. Kolavčič, župnik v Prvačini, se spominja, kakó žalostno so se vršile zadnje volitve, kakó sramotno se je pokazala naša razcepjenost. Opominja zato na složnost gledé na sedanjo takó važno volitev ne samo v današnjem shodu, ampak tudi gledé nato, da bi kandidata pomagali volilec do složnosti. Slišal je, da namerava kandidovati tudi vitez Klodič, dr. Abram in morda še kdo drug.

Na njegov predlog se je sklenilo, naj bi odbor „Sloge“ poslal do protikandidatov, ako bi nastopili, posebno deputacijo sprošnja, naj bi se odpovedali kandidature na dobiček složne volitve.

G. dr. Tonkli pa gledé na protikandidate poroča, da je on sam v tej zadevi interpeloval g. dr. Abrama, in da mu je ta odločno odgovoril: „Jaz ne bom kandidoval, ne želim postati državni poslanec, in ne prevzamem nikako kandidature.“ Ker je g. dr. Abram skozi in skozi poštenjak, ni se bati, da bi na skrivnem kandidoval in tudi on, dr. Tonkli, bi ne želel, in tudi ne bilo bi lepo, da bi on in dr. Abram, moža iste barve, nasproti stala na volišču, in ne bi prevzel kandidature, ako bi bil hotel g. dr. Abram kandidovati za državno poslanstvo.

G. vikar Jug opazuje, da pri vsaki volitvi je navada, da namenjeni kandidat razkrije svoj program, in želi, da bi tudi dr. Tonkli tu pojasnil svoja načela. G. župnik Kramer temu govorniku nasprotuje, rekoč, da od nepoznanega kandidata se terja program, dr. Tonkli pa da nam je znana oseba, ter njegova preteklost nam je program. Dasi pa se ni v obče zahtevalo, piere dr. Tonkli svoj program, ki se takó-le glasi:

„Program delati je lahka reč, ali težko je izvršiti jih.

Mi Slovenci na Goriškem smo vseskozi in resnično vdani njegovemu veličanstvu presvitlomu cesarju in njegovim vzvišeni dinastiji; zatoraj želimo Avstrijo mogočno in od vseh drugih držav spoštovano. Da se pa Avstrija ohrani mogočna, moramo tudi privoliti vsa za to potrebna sredstva, toraj potrebne davke v denarju in v krvi. Pri tem je le na to gledati, da se davki pravično razdelé na vse državljane, kateri uživajo dobrote državnine, in kateri zamorejo davke plačevati.

Gledé notranje politike držati se je treba zlatega izreka presvitlega cesarja: „Storite mir med narodi“; toraj ima biti naša notranja politika mir in sprava med vsemi narodi naše države. Tukaj mora se delati na to, da dosežemo tudi mi Slovenci narodno enakopravnost in sicer v uradih in šolah, katera je že zagotovljena v 19. členu temeljnega prava.

Spoznavamo pa in priznavamo veliko važnost in potrebo znanja nemškega jezika, toliko v kulturni zadevi, kolikor za posredovanje med drugimi avstrijskimi narodi; zatoraj naj se naučenju tega jezika dostojno mesto odloči na srednjih in tudi meščanskih šolah.

Nadalje ima državni poslanec nalog braniti in zagovarjati vse pravice svojega naroda na duševnem in materijalnem polju. K tem spada tudi katoliška vera, katero ima on tudi braniti in zagovarjati, ako bi jej pretila od kake strani nevarnost.

Na materijalnem polju ima on delati na to, da

LISTEK.

Nesrečne vesti.

Šegavka (Poslov. G—r.)

(Dalje.)

To je strašno!“

„Ta misel naše Malice ni ravno nespametna — hi, hi hi!“

„Kar utihni, Ugon, sicer—“ Preteč ustane Srečko.

„Tebi ni ušech, kaj ne? Beži, beži pustež!—Brez zamere, da se poslavljam tako hitro, moram namreč nedeljsko se opraviti k veselici sestre Malice! Servus Srečko!“

Mladi zdravnik ostane sam; ozre se—razburjen, omamljen. Menim, da išče v sobi koga, kateremu bi kaj na glavo treščil. Jeza in nemir polegata se, dokler žalosten, vdan svoji osodi, vglada Turka. Bodi si po nravi, bodi po pameti—Turek bliža se svojemu gospodu, kateri skriva tugepolno obličje v gosti pasji dlaki.

„Tukajšnji svet je slab preslab! Mi dva pa, kaj ne Turek, pojdeva v Ameriko!“

5.

„Nravno ali preudarjeno?“—To uprašanje imeli

so si staviti v Farnovej hiši uže dokaj priložnosti, trudeči se priklicati Malico iz domačega gozdiča, kjer se najraje sprehaja. Vselej vrača se stari hlapec Jože ves potan in spehan odtod, ani je našel; Srečka nasprotno vdari vsako krat kar naravnost v lesovje, in gotovo jo najde. In v čolnici jo vozé skriva modro oko svakiujo za grmovjem ob bregu, da ju ne opazijo iskalcí. Vse iskanje je zastoj.

Pač vesele so misli o preteklih dneh, ktere navdajajo Srečko Farna hodečega ob gozdnem kraji proti domačej hiši; to javiti lici, ki se zopet i zopet ruditi. Sicer sklepa: potovati v daljnjo Ameriko doslej ni še ovrgel, le spremenil: v Bosuo namerjava. Dočakati pa mora Bogomila in potem—divna moč vleče ga magnetično od ceste k železnim vratom hišnega vrta. Ostane; iz vrta razlega se veselo petje. Blizé stopi.

Pred mizo, obloženo s posodami, stoji Malica. Lehotno višnjevo krilo, Srečko najbolj priljubljeno, obdaja nežni, razviti život ter mu daje občarjujočo krasoto; krog obrazca vijó se silni rumenkasti lasjé, lici pa ste nekako medli. Ves zaup zapišča gospodičino, z obraza se jej bere, ja težko nekoga pričakuje. Prirreja, kar je potrebnega za pojedino, in dijaška četa, Ugon nji na čelu, jo podpira, to je nadušeno pevaje stavlja se zali gostilki na pot. To zlasti umé zaljubljeni Milko,

Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus!
Post iucundam iuventutem,
Post molestam senectutem
Nos habebit humus!

zadoni mlademu zdravniku na uho.

Srečko Farn globoko vzdahne. Kje pa je „umetnjak“, kojega je povabila Malica k veselici? Ni ga še videti. Mrzlica Srečka stresa, bujno si čese z nemirno roko kodre s čela. Odpre vrtna vrata, veselega se dela, a noče se mu nič kaj posrečiti.

Petje umolkne, na mizi so jedi in pijače, mladež sede. Gostilka pa nemirna gleda, kedaj pride sestra Marjeta, da jo reši težavne službe.

Za jutra, pri belem dnevu, dozdevalo se je Malici šala, povabiti goste, in jim streči; a sedaj jej srce glasno bije pričakujoči, kako izteče veselica; kakor mora tlačiti jo strah. Ne dvomj, da se reč dobro obnese za Nedo—a kako za njo? Če pač Srečko veruje, kar mu je natvezil Ugon: da je lehkomiseln; kako se hoče opravičiti in ljubeja prepričati, da je bilo vse skup nedolžna šala? Boji se, da sta svaka preveč razdražena; in kaj, če reč med Bogomilom ne odteče gladko? Kje ostaja Srečko? Morda ne pride in zakaj ne?

Moške stopinje zaškripljejo v pesku, zdravnik Farn stoji pred njo.

„No, mlada mala gospa! imate delo?“

se stanje posestnikovo in drugih stanov zboljša, in mora toraj take predlage staviti in podpirati, kateri obetajo narodno blagostanje zboljšati.

K tem spada skrb, da se našim popotnim kramarjem na Bovškem ohrani pravica, da smejo, kakor dosedaj, tudi zanaprej svojo kupčijo neomejeno po cellem cesarstvu opravljati, da država prevzame med državne ceste tiste skladovne ceste, katere je predlagalo društvo „Sloga“, in katero je tudi dež. zbor požiral, in pa da se v vseh naših trgih vpeljejo na državne stroške osmorazredne meščanske šole, katere bi naj več pripomogle zboljšati naš revni rokodelski, obrtniški in kupčijski stan.

Gledé postopanja poslance nasproti vladi, je njegova dolžnost, vsako nam in našim zahtevam in pravicam prijazno ministerstvo podpirati in svojo podporo odreči takemu, katero bi ne priznavalo naših pravic in ne hotelo dovoliti naših pravičnih in itak pohlevnih terjatev.

To so moje misli o načelih, po katerih se ima naš poslanec ravnati, in katerih strogo držati se jaz obljubim, ako bi mi narod podelil častno a težavno mesto državnega poslance.

Poroštvo za prihodnost je moja preteklost, katera je bila vsa po svečena duševnemu in materijalnemu blagru našega naroda. Obljubim nadalje ostati vselej v dotiki s svojimi volilci in jim podati vsako leto račun o svojem delovanju v državnem zboru.

Program je shod glasno odobril. Hoteli so potem zbrani narodnjaki enoglasno razodeti, da bodo glasovali za dr. Tonklja; dr. Tonkli pa želi, da bi posamezno glasovali, ker bi nastala lahko kaka pomota ali očitjanje o nerednosti in pristranskem postopanju.

Poklicani iz zapisnika po imenu glasovali so vsi z „da“ za g. dr. Tonklja kot državnega poslance, in sicer sledeči možje in gospodje:

Gg. Gregorčič Anton, vikar v št. Florijanu; Kocjančič Andrej, deželni poslanec; Kuštrin, vikar v Tribuših; Rustija France, posestnik in starešina v Skriljah, za-se in za župana Antona Faneti-a; g. Pahor Kaplan v Opačjem selu; Kramar Filip, župnik v Dornbergu; Kumar Franc, tajnik v Šempasu; Kumar Jožef, župan v Šempasu; Rijavic Anton, podžupan v Šempasu; Winkler Anton, župan na Trnovem; Winkler Ivan, na Lokvah; Marusič Anton, župan v Standedžu; Kolavčič Janez, župnik v Prvačini; Furlani Ivan v Prvačini; Sušmel Jožef v Prvačini; Smuc, vikar v Žabljah; Stanič Valentin, posestnik v Batah; Sinigoj Jožef, župan v Dornbergu; Bratuž Stefan v Kalu; Filipič Jožef, podžupan v Grgarju; Pavlin Jožef v Ravnici; Sedevčič Blaž, učitelj v Šempasu; Kundich Jožef, učitelj v Vipolzah; Kocjančič Ivan, učitelj v Vipolzah; Copi Jožef, učitelj v Šmartnem; Juretič Tone v št. Florijanu; Lapanje Matej, učitelj v Kojškem; Simčič Jožef, posestnik v Kozani; Čibič Anton, dekan v Cerničah; Jug Anton, vikar v Vrtojbi; Fabijani, župnik v Biljani; Pavletič, vikar v Cerovem; Vuga Miha, kaplan v Prvačini; Božič Anton, vikar v Batah; Fabijani Franjo, podžupan v Štanjelu; Jug Tomaž, nadučitelj v Solkanu; Jug Janez, učitelj v št. Florijanu; Petelin, župan v Komnu; Seražin, župan v Štjaku; Komavec Blaž, učitelj v Pevmi; Marinič, kaplan v Podgori; Valentinčič Jožef, posestnik v Plavah; Prinčič, župnik v Šmartnem; Figelj Andrej, posestnik v St. Mavru; Konjedic Andrej, župan v Deskle; Jvančič, podžupan v Deskle; Trampuš, župan v Kostanjevici; Skočir Jožef, vikar v Lomu; Ferletič Andrej, župan v Opačjem selu; Kofol

„Čez glavo!“

Mladinka ozre se skoro malosrčna v njegovo mirno malomarno oko. Hotela ga je kazniti—ne vidi se mu pa nikakor, da čuti kazen.

„Upam, da ostaneš v naši družini!“

„Hvala! nimam časa!“ Obrne se, kot bi se dolgočasil.—„Prav za prav sem prišel prašati, je-li uže ozdravela gospodična Neda, večeraj bila je nenavadno blede. — Oho, tukaj je zaželen! Tedaj lahko noč, gospodična Malica!“

Na strani, oddaljena od divjih mladincev stoji Neda pušaje peresca iz cvetke in skuša, ako jo še kaj ljubi dragi Lovre in kako.

„Je-li ljubo, čestita gospodična Neda, nekoliko sprehajati se?“

Ona prikima, in gresta na sprehod. Malica pa strmeča, gleda za njima in ju ostro opazuje. Tam le pod visocim košatim drevoredom se sprehajata. Kako živahno on beseduje, kako priverjaje poklada sem ter tje roko na srce. Sedaj se je pripognil in rožo odtrgavši vtakne jo v črne lase Nedine—in sedaj zgigneta oba v gozdiču. Kmalo bi Malica jokala, tako hudo jej je pri srcu, brzonoga hiti na svoj priljubljeni prostor v gozdiču. Tu prežeča čuje, da Milko glasno pozdravi došlega „umetnjaka“ Lovreta Duboisarekoč: „Sluga, gospod Dubois!“ Sestošolec Milko ponudi Lovretu stol, da sede. Šest jih je poganjajočih se za njeno ljubezen, misli si Lovre; da je sedmi, najnevarniši tekmeč z ljubico v gozdiču, to mu je neznan.

(Dalje prih.)

Anton, župan v Čepovanu; Soudat Jožef, župnik v Kamenjah; Jenšek, župan v Batah; Žvokelj Jožef, župan v Štanjelu.

Dr. Tonkli prosi po tem, da bi se denašnje posvetovanje, sklepanje in glasovanje prijavilo po „Soči“, in da bi se denašnji glasovalci potezovali vsled svojega prepričanja tudi drugod za njegovo kandidaturo. Konečno se zahvaljuje za izkazano mu zaupanje, in posvetovanje bilo je s tem končano.

Pisma, ki so došla za denašnji shod, gorko poročajo složnost pri sedanji volitvi; vsa pa želé, da bi dr. Tonkli sijajno zmagal, in hočejo dotičniki glasovati in potegovati se za nj. Povejmo torej, od katerih strani so se oglasili pismeno.

Iz št. Martina ključarja Josip Figar in Karl Simcig in g. Štefan Prinčič, kateri se je shoda udeležil tudi osebno. Iz Grgarja za svojo stran Anton Zimic, župan. Iz Rodika naznanja g. Anton Race, župan in J. Samsa, odbornik in tajnik, da tamošnja krajna občina odda svoj zauplivi glas dr. Tonklju. Iz Gabrovice navetuje g. Jos. Šlander, vikar dr. Tonklja kot takega, ki je spreten, in ki ima tudi srce na pravem mestu. Na Srpenici ima dr. Tonkli, kakor poroča župan Andrej Žagar, večino prebivalstva za seboj. Iz Naklega prosi župan Mohorčič, da bi predložili pri denašnjem pogovoru v njegovem imenu in v imenu starešinstva Nakelske županije dr. Tonklja za kandidata, upajoč, da bodo tudi drugi volilci iste misli, da se tako vsaj ta pot odvrne nesrečno cepljenje glasov. Iz Rifenberga naznanja g. And. Brezovšek, župnik, da ima ljudstvo na Vipavskem največ zaupanja do dr. Tonklja, ter se nadeja, da se ne bodo dali volilci zapeljati od kodar si bodi. G. Anton Vodopivec v Kamunjah odda svoj glas dr. Tonklju. Duhovnik Jožef Kumar bo glasoval tam, kjer bo večina volilcev. G. Jak. Logar, župnik v sv. Križi ima v vseh obzirih za sposobnega drž. poslance dr. Tonklja. G. Janez Kurinčič, vikar na Srpenici želi, da bi se ne blamovali, ampak v edinosti volili dr. Tonklja, za katerega so Srpeničani glasovali tudi pri zadnji volitvi. Eno poročilo se lakonično glasi: „Naš prihodnji državni poslanec naj bo dr. J. Tonkli. V Soči, 21/8. Andrej Leban.“ G. Ivan Slokar, vikar v Čez-Soči, misli, da skušnja prošlih zadnjih volitev v državni in deželni zbor je izbrhala vse narodnjake na Goriškem, in želi, da bi „viribus unitis“ poslali svojega poslance v Iesenjačo na Dunaj, kjer se bode mogel, opiraje se na svoje složne volilce, krepko in neprestrašeno potegniti za pravice svojega naroda. S Krasa od 18. avg. se glasi eno pismo take-le: „Podpisani rodoljubi na Krasu včastvujejo se poročati, da bodo, kolikor jim okoliščine dovolé, z vsemi postavnimi sredstvi na to delali, da se izbere mesto prejšnjega poslance za državni zbor na Dunaji, g. And. Winklerja, po vsem Goriškem slavnoznani, za dušni in gmotni blagor našega kmečkega ljudstva vneti rodoljub g. dr. Jos. Tonkli, odvetnik itd. v Gorici. Matija Pirjavic, duhoven v Koprivi; Matija Sila župnik na Repentabru; Jernej Brencé, duhoven v Dutovljah; Urban Golmayr, deh. v Tomaji; Josip Koman, župnik v Sežani; Jos. Novak, župnik Povirski; Ivan Tinen v Storjah; Payel Zlobec, duhoven v Škopem.“ G. Bl. Grča, vikar v Čepovanu, poroča, da je odnočno občno menenje ugodno dr. Tonklju, on ne vé sposobnejšega svetovati od njega, in opominja, da bodimo složni. Iz Banjšic opozarja g. A. Znidarčič, vikar, naj se izvoli poslanec, kateri se ne bo bal vlade, ampak ona njega, in meni, da dr. Tonkli se je prikupil s postopanjem v deželnem zboru tudi onim, ki so mu nasprotovali pri prejšnjih volitvah. Na Ponikvah hoče g. Jos. Golja, vikar, volilcem priporočati onega, katerega razglasi „Soča“ o svojem času za kandidata. V Komnu g. J. Doliak, dekan, ne vé, gledé na vsakovrstne interese svetovati spretnjšega drž. poslance od dr. Tonklja. And. Flais, župan v Soči, hoče glasovati za narodnega kandidata, katerega bodo narodnjaki, kakor sliši, dobili v dr. Tonklju. V Velikem dolu imajo g. Marzolla, vikar, Jožef Trobic, župan in občinarji največ zaupanje v dr. Tonklju, ker menijo, da bo delal neutrudljivo za duševni in materijalni prid in blagor naroda in države. Občina Avber bo glasovala, kakor poroča g. Orel, župan, za dr. Tonklja. G. P. Svetlin, župnik in učitelj, tudi v župniji Avber, so za katoliškega, zmoglega, značajnega, za dušni in telesni blagor človeštva. unetega, vrlega dr. Tonklja. V Šempasu navetuje g. Blaž Madon, župnik, dr. Tonklja in trdi, da je zadnji čas pustiti strankarstvo, ko gre za našo kežo. G. Jak. Vicentini, vikar v Gabrijah, upa, da bo sedaj zmaga naša ne samo moralna, ampak tudi dejanska in slavna, in bo glasoval in deloval za dr. Tonklja.

Kakor je videč in slišič, rodoljubi po raznih krajih na Goriškem živo čutijo hude skušnje zadnjih volitev; današnje poročilo kaže, da jim je na srcu složno postopanje. Ako bi ne bili volilni okraji mnogoštevilni in raztreseni, lahko bi bilo že zdaj sklepati, na katero stran se nagne zmaga. Ali na Goriškem so volilci raztreseni od skrajnosti do skrajnosti. Kakor je goriška pokrajina odprta raznim in nasprotnim vetrovom, ravno také imamo razna obča menenja, ki pa so obča samo relativno za ta ali oni kraj na dolgo raztezajoče se naše dežele. Na goriške Slovence delujejo v raznih kotih tudi različne moči; so občine in trgi, ki imajo svoje stare tradicije in svoj podedo-

vani opravičeni ali neopravičeni ponos. Omejenost in različnost v nazorih jih cepi in razkosuje in kaže pri njih na malem to, kar zgodovina od nekaj pričuje o Slovanih na veliko. Sebična nesloga je prokletstvo, katerega se Slovani niso še znebili; in isto prokletstvo je bilo pahnilo goriške Slovence v sramoto pri zadnjih volitvah. Srečni pa se čutimo, da so po zgor-njih poročilih nagibajo na eno stran. Bog jim naj doseči edinost, ki se sama v njih vzbuja; želimo, da bi v prihodnjih listih utegnili poročati o pomnoženih dokumentih, ki kažejo na složnost pri prihodnji volitvi. Že 27. sept. je volitev razpisana. Čas je, da se rodoljubi p. z. zdignejo in na vsó moč delujejo, da bi druge pokrajine slovenske gledale zopet z zaupanjem in s ponosom na Goriško, ki je še pred 10. leti slovelo kot naj delavniša slovenska pokrajina.

Narodni položaj na Goriškem.

Ko so leta 1868. naši nepozabljivi očetje na slov. taborjih povzdignili svoj glas za slovenski narod in terjali naše svete pravice pod milim nebom, začelo se je njih seme, katero so bili zasejali, prav živo razcvetati: narodna in politična društva so se ustanavljala slovesno, časopisi so začeli izhajati itd. Ali žalibože, če se ozrimo na ona leta, videti je, da prav malo napredujemo; kajti cvetje naših buditeljev že močno v prahu hira, in bati se je, da popolnem usahne, ako se možje, katerim še narodna iskra bije, ne izdramijo, in takó na pomoč prihite.

Marsikdo bo lahko ugovarjal, da narodna stvar na Goriškem še ni tako v slabem položaju. Da smo že goriški Slovenci popolnem zaspali, tega tudi jaz nečem trditi.

Ali vprašam kaj delajo naša narodna društva na Goriškem! Morda napredujejo? Kaj dela politično društvo „Sloga“, katero je nekaj sklicovalo po dva, tri javne zbere v letu po deželi? Kje je društvo „Slavec“? morda ste ga v trnovski gozd zapodili. Kaj naše čitalnice? Žalibog, nekatere dremljejo, večina pa jih je že v gospodu zaspalo, kakor njih vstanovniki.

Ako hočemo neustrašeno delovati, moramo Ljubljanske in Tržaške Slovence posnemati, kateri se pogostoma shajajo bodi si v političnih ali v zabavnih družtvih. Oni si tam svoj narodni duh krepijo in dajajo takó mladini izgled do narodnega delovanja, in vsled tega je tudi njih neutrudno delovanje obrodilo že dosti dobrega sadu.

S tem, da mi, goriški Slovenci, narodno dremljemo, pa toliko bolj napredujejo nam savažni Italijani, poleg pa še nekatere naše narodnosti pridabljajo na svojo stran.

Kaj bi ne, saj v Gorici Slovenec nima prilike, da bi se narodnega duha navdušil. Morda v čitalnici, kjer po največ eno veselicov letu napravijo, in še to samo za aristokracijo. Toraj: kje se hoče priposti Slovenec napojiti narodnega duha? Morda v krčmi, kavarni v gledišči?!

Narodni možje na Goriškem! kateri imate kaj yeljave in zaupanja do našega ljudstva, in ki Vam še bije narodna iskra, stopite na noge! Zbudite se, poprimito se še ne zaspalih družtev. Ne sramujte se narodnih shodov! Dajte izgled naši priprosti mladini, da se narodno zave, in da bo takó po Vašem trudu Vas nadomestovala. Pokažimo našim nasprotnikom da ras delamo za omiko in obstoj našega naroda, in da okoli kedaj z lahkim srcem zakličemo: Tu je slovenska zemlja, tu dom je moj.*)

Rodoljub.

Dopisi.

Iz goriške okolice dne 17. avg. (Izv. dop.)
Namestnikovo potovanje po Goriškem). V predalih predzadnje tvoje št. si, draga „Soča“ objavila, kako so si prebivalci soške doline prizadevali ces. namestnika o njegovem potovanju slovesno sprejeti. To je lepo in dosledno, da ljudstvo o takih prilikah, vdanost in zvestobo do svojega najvišjega gospoda in cesarja dokazuje s tem, da njegovega namestnika slovesno sprejema, in to slovesno sprejemanje naredi morda tudi na višjem mestu dober vtis.

Pisec teh vrstic je z veseljem prebiral, kako so občinski zastopi in drugi dostojanstveniki v Solkanu, Kanalu, Volčah, Tolminu, Kobaridu, v Bovcu in drugod ces. namestnika slavili, a ko je končal, ga mršcalca po vseh udih prešine. In veš, časti bralec, zakaj? Zato ker v celej soški dolini, kjer se rodoljubi toliko s svojo materinščino ponašajo, ni imela majka a Slava niti ednega zagovornika, kateri bi jo bil v pričo ces. namest. zagovarjal, ko jo ces. namestnik namerava iz ljudskih šol, to je, z domačega ognjišča izbacniti. Žalostno je, da se ni našla živa duša ki bi bila ces. namestniku razodela, da tukaj prebiva presvitli cesarski hiši vrlo vdani, a slovenski rod,

*) Ta opomin nam je došel iz priprostega peresa od možaka, ki domače razmere pozna, in ki jih priprosto ogleduje sč zdravnim domačim duhom.

Op. ur.

še žalostniše je, da se prikazujejo celó Slave majke sinovi, ki se dajo za sredstva rabiti in za ces. namestnika namere. To, da je cesarski namestnik povsod, kjer je kako šolo obiskal, razodel željo za nemški jezik, in da so mu povsod servilno priklonili, ni po mislih moje malenkosti tako majhna stvar, kakor bi si kdo mislil; kajti ravno o takih prilikah, in ko bi sam naš presv. cesar bil, je sveta dolžnost vsacega rodoljuba, spoznano resnico povedati in jo zagovarjati. Morali bi reči: Slovenci smo, in ne moremo dopuščati, da se naša mladina za kratki šolski čas z nemščino muči, materinščino pa zanemarja. Vedenje takih omahljivcev in strahopetnežev stavi še deželne poslance na laž, kateri so vedno terjali in še terjajo za slovensko ljudstvo slovenskega jezika v šoli in vseh javnih uradih. Kaj koristi v deželnih in državnih zborih govoriti, a kaj tudi po taborjih terjati, da naj se mladina podučuje slovenski, da naj se uraduje slovenski, če pa o priliki potovanja ces. namestnika se ta sveta in opravičena zahteva zamolči. Ali ne veste, da glas namestnikov, ko na dotičnem mestu poreče, da se naslanja na izkušnje svojega potovanja, bo veljal za tisuče drugih nasprotnih glasov?

Kdor z jasnim očenom sedanje razmere opazuje, mora pritrđiti, da v narodnem oziru kora kamo nazaj in ne naprej, in kdor ne napreduje, ta zaostaja, torej prej ali kasnej se zgubi. In to preti nam, goriskem Slovincem, ker od enega kraja nas stiskajo irredentovci, od drugega kraja pa delajo našinci čes naše glave nemški most do Adrije, torej smelo plaka majka Slava. Da smo sedaj v takem položaji, so v prvi vrsti krivi občinski zastopi, to je župani, in pa deloma naša duhovščina, ki se tako rada imenuje narodna proti ljudstvu, pa se hlapčevsko obnaša proti vikšim.

Od Vas, občinski zastopi, in pa od Vas, narodna duhovščina, kateri ste samostojni in neodvisni možje, je odvisna naša bodoča slovenska reč; proč se strahljivo, proč s prilizovalnim uklanjanjem! Osrčite se, in treba je vstrajati, dokler se §. 19. osnovnih državnih zakonov od pičice ne zvrši, pazite da ne napravite z uklanjanjem materinščine, in da si s tako omahljivostjo ne nakopčite na glavo prokletstva pozneje zatiranih rodov.

J. F.

Iz Sežane, 24. avg. (Izv. dop.) (učit. društvo.)

Pri uradni učit. konferenci v Tomaju dne 30. jul. t. l. se je rodila misel osnovati „učit. društvo“ za sežansko-komenski okraj. Temu sklepu dosledni naznanjajo podpisani, da bodo učitelji sežansko-komenskega okraja zborovali dne 2. sept. t. l. (četrtak) ob 10. uri predpoludne v šols. poslopju v Sežani. Naj nikdor ne zamudi tega dneva, kajti občevanje in posvetovanje s kolegi in prijatelji o šolstvu je potrebno. Prav potrebno se nam zdi osnovati društvo, katerega namen bode: „vzajemno vsestransko pedagogično in didaktično izobraževanje učiteljev v korist šole in odgoje mladine.“—Nadejamo se, da bode udeležitev živahna, in v tej nadi kličemo: Na svidanje!—

Sežansko učit. osebje.

Šolsko veselico bodo imeli dne 28. t. m. v Sežani. Zjutraj bode sv. maša, potem izpraševanje vseh § razredih. Popoludne pa bo „veselica“ v salonu g. Viteza pl. Scaramanga. Otroci bodo deklamovali in peli pesmice. Koncem bodo pa igrali igro (iz „Verteca“): „Stari vojak in njegova rejenka.“

Št Lorenc, 26. avg. (Izv. dop.) (Budigojeva

éra v propadu). Dne 23. t. m. bita je vendar v Dolenjski županiji druga volitev v I. razredu. Vkljub, da so lahi in lahini vse kriplje napanjali, da bi Slovence v ma njšino spravili s tem, da so prvo volitev zavrgli in potem strašansko agitovali, so bili vendar ta dan sami slovenski možaki izvoljeni. Dobro Dolenjci! le tako naprej, nikar se ne ustrašite lahonjske žrela, ki hoče slov. krv požreti. Sedaj le pozorno ba županovo volitev! Le hrabro naprej! Živio!

Iz Zapotoka, dne 18. avg. (Izv. dop.)

Kakor povsod, tako tudi mali, hribovski Zapotok praznuje in slavi nikdar pozabljivi dan, namreč 18. avgusta leta 1880, kateri dan in leto naj nam bode z zlatimi črkami zaznamovan v večni spomin in slavo. Že večer 17. dne avgusta je naznanjal strel mogočnih možnarjev in pa veselo pritrkovanje premajhnih zvonov za današnje čase veseli prihodnji dan; in še ni dan 18. avgusta nastopil, že so se sopot oglasila ogenj in dim bljuvajoče žrela železna; odmevalo se je neprenehoma po celem mejni dolini Idrijski, valil se je bobnenčji glas čez hribe beneške, ter šel je tudi tje dol v blaženo Italijo, kjer je veselje ugasnilo, sreča zamrla. — Zvedeli so toraj tudi naši nesrečni slovenski bratje onkraj meje in z njimi vsi drugi branitelji belorudeželezne zastave, kako zvesti sinovi radostne Avstrije, pokorni otroci Njih Veličanstva presvitlega cesarja Franca Jožefa vedo in znajo častiti in slaviti petdesetletnico vselega rojstnega goda Njih Veličanstva ter tako pokazati, svojo neomahljivo udanost do prevzišenega Njih prestola. — Tudi tukaj v Zapotoku se

je ljudstvo zbralo v obilnem številu k peti maši in blagoslovu in odposlalo k stvarniku nebes in zemlje svoje srčne molitve in želje, ter naposled v veseljem „Te Deum“ se mu zahajilo za tako mogočnega, milega in ljubeznivega vladarja, pa tudi za obilo dobrot, ki nam jih deli po svojem modrem in dobrotljivem oblastniku presvitlem Cesarju.

Tudi ta gorska vasica, skalnati Zapotok, pravi mejač in stražnik Avstrijskega cesarstva, je se svojim obnašanjem po svoji moči dostojno pokazala, da ni ji prav nič mar za druge države in njih poglavarje, marveč da vsa živi le za Avstrijo in za njenega presvitlega Cesarja. „Živeli Franc Jožef! Živela Elizabeta! Živela vsa hiša Habsburška!“

A. T.

Iz Podmeleca 20. avg. (Izv. dop.) Sprejmi,

draga mi „Soča“, popis vršitve naznanjenega sporeda narodne veselice, ko je napravila vrla naša kmetičalnica na našo „šagro“ 15. avg. v Brelihovi sobi.

Vreme je bilo prav ugodno, ker nam je mokri Pluvius prizanesel za ta dan ter se umaknil lepemu sončnemu dnevu. Okolo 6 1/2 ure je že začelo ljudstvo zbirati se iz bolj oddaljenih gorskih krajev, kakor iz sv. Lucije, Kobarida, Nemskega Ruta, Tolmina in iz drugih sosednih krajev tukaj.

Nekteri pa so že zjutraj prišli, posebno veliko duhovnov, ki so se tudi cerkvenega shoda udeležili ter potem počakali narodne veselice.

Ker pa je bila „beseda“ še le za 7. uro odložena, imeli so zunanji gostje lepo priložnost ogledati si prekrasno lego podmeleške vasi in njene okolice. Vse se je radovalo. V istini pa posebno letos, ko je „dulce“ združeno z „utile“, ko se z lepo zelenih polj in pisanih travnikov vzdignjejo bogato obložena vsakovrstna sadonosna drevesa, je tukaj prav krasno in lepo. Nič čuda toraj, če si tu pa tam zaslišal gospico, pri pogledu lepih vrtov in do tal pripoganih dreves veselo vsklituati in se čuditi.

Pa pojdimo med tem z nekterimi gospodi v 1/4 ure oddaljene „Klavže“ pogledat prelepi „slap“, ki ga ima naša primorska dežela na Bači. Dan je bil za to, kakor nalašč, voda velika in čista in sonce je vanjo sijalo.

Res interesanten pogled! Obstati moraš in ves očaran zamišljeno v globoko podolgasto in od samih sivo-zarčnelih, tu pa tam globoko izdobljenih skal obdano grozno votlino, napolnjeno s temno-zeleno vodo ter slišati, kako se Bača dospesva do jezca nakrat se strašnim šumenjem, kakor zapeljana, s pušča v ta grozni prepad. Ali ker se pri padcu ubiva ob grozno skalovje in ker so tudi tla najbrže kamnatna, puhti z vso silo nazaj in se visoko kvišku vzdiguje kakor, da bi jo kak silen podzemski veter nazaj ven puhtil in metal. In kadar na to ven puhtečo roso sonce zasije, ne moreš se nikdar dovolj nagledati prekrasno pisane mavrice, ki se tu dela. Eu del Bače pa teče zgoraj ob strani in se nekaj v prepad izliva nekaj pa dalje na mlinsko kolo teče.

Res romantičen kraj! Ni čuda, da ne pozabi skoro noben tujec, ki semkaj pride, ogledati si ga, ker njemu enacega kraja nima primorska naša dežela. Vsak v Tolmin novodošli uradnik pride ga gledat o priložnosti ali pa tudi nalašč. Tudi ti dragi bralec, če kdaj sem prides, ne pozabi stopiti v Klavže pogledat to čudo narave. Zagotovim te, da ne boš se kesal. Toda 7. ura se bliža, pojdimo k besedi. Ogledali smo si nazaj gredé še mlin, žago, strojarijo in barvarijo ki so na tej vodi, ter počasu prisopihali nazaj gor v Melce.

Tukaj na cesti pred Brelihovo hišo vihrala je visoko postavljena narodna zastava ter vabila zveste sinove in hčere matere „Slave“ k narodnej veselici. Pojdimo toraj noter. Tukaj je bilo že zbranih nekaj, začetka „besede“ komaj čakajočih ljudi. Oder je bil prav okusno napravljen. Pred pregrinjalom viseli ste ob straneh podobi previtl. našega cesarja in cesarice; odzgoraj, v sredi nad peregrinjalom pa je bila manjša podoba cesarjeviča „Rudolfa“; drugad po straneh pa so bile raznovrstne narodne, državne deželne itd. male zastavice simetrično okrog luči postavljene.

S kratka vse je bilo v sobi tako lepo uredjeno, da je na vsacega napravilo prijeten vtis.

Ob 8 1/2 pa je bila soba popolnem napolnjena s poslušalci. Vse je šumelo, pozdravljalo se, in iskalo si prostora, kakor čebeličice v panju, in slišalo, se ve da se ni drugega jezika govoriti, kakor le mili naš jezik slovenski.

Ali glej, nakrat vse potihne, pregrinjalo se vzdiguje in pred nami stojé lepa uvrščeni pevci podmeleški združeni s pečinskimi, in zadonela je lepoubrana himna cesarska.

Reči moram, da so nas pevci popolnem iznenadili z lepim petjem. Zaslužili so si toraj zahvalo z živahnim ploskanjem in živijo-klici.

Ker pa je bil program obširen in v sobi velika vročina, jim dam popolnoma prav, da niso ponavljali pesmi, ampak se za zahvalo samo uljudno in corpore zahvalili. Tako je bila tudi druga in tretja pesem končana. Ali, ko so 4. pesem „Uboji“ tako lepo naukušeno in dovršeno odpeli, so poslušalci prisilili se ploskanjem da so isto ponovili.

Po 1. točki bil je za zbrano ljudstvo primeren govor.

Govornik g. K. oziral se je mnogo na versko stališče. Priporočal je med drugim Slovincem tako stannovitnost na narodnem polji, kakor so jo imeli prvi kristjane na verskem. Tudi hrabroverne Tirolce in njih verlega junaka Hoferja stavlil nam je v pospevo. Sploh govoril je v katoliško-narodnem duhu.

Popisati pa pero moje ne more vtisa, ki ga je napravila 14. letna deklica K. B. z deklamacijo „Kristus potnik na zemlji“ (Zora I. 1876).

Ploskanja ni bilo ne koca ne kraja, solze ginjenosti nisi zapazil samo v očeh rahločutnega ženskega spola, nego tudi v očeh starih veljavnih mož.

Pač lepo znamenje, ki nam kaže, da naše ljudstvo ni še popačeno; ker najraje poslušata take reči, ki imajo tudi kaj verskega v sebi.

Slovenec se bojuje za svoj narod, on spoštuje svoj materin jezik in hrepeni po svojih pravicah v uradu in šoli — a vendar vera mu je čez vse.

In to mislim no nikakor ni v nečast in sramoto, ampak v slavo in ponos. Le na verski podlagi hoče napredovati, dobro vedoč, da je tudi vera velik političen „factor“, brez katerega se ne more veliko stalnega napraviti.

Potem se je igrala burka „Berite Novice“. Vse osebe so prav dobro zvršile svoje naloge. Posebno g. B. je prav humoristično predstavljal trdovratnega starokopitca Kratkoga tako, da je med poslušalci veliko smeha napravil. Posebno lepo je igrala tudi deklica M. H. svojo rolo sé prav lepo gladko slovensčino, akoprav prvokrat na odru. Dekle U. G. pa je spretna, neustrašljiva igralka, ki je že večkrat pokazala bistri svoj um.

Tudi mala deklica I. M. in I. P. sta izvrstno zvršila svojo nalogo v igri „Pojmo v Ameriko.“ — (Vertec.)

Sploh vsi smo bili popolnem iznenadeni nad tako popolnostjo in vršenji cele veselice. Veseli in zadovoljni smo na nazadnje zapustili to sobo ter se podali k večerji. Pa tudi tukaj, nič ne pretiram, če recem, da je bila skoro popolna druga „beseda“. Petje se je tako lepo vršilo, da si skoro lepšega misliti ne morem. Kar so pevci zapeli — poprijeli so vsi, in vse je lepo ubrano pelo!

Tudi napitnic ni manjkalo raznovratnega zapopadka.

Sploh vsem se je brala zadovoljnost in veselje na obrazu.

Gg. duhovni, profesorji in dijaki, ki so sedaj tukaj na počitnicah, so svojo popolno zadovoljnost in občudovanje izrazili nad dobrim vspehom kmet. naše male čitalnice. Pozno v noč smo se razšli, z veselo nado, da se kmalu zopet vidimo. Bog daj!

Iz Bilj, 16. avg. (Izv. dop.)

V svarilo onim, ki hrepené se vedno v Ameriko, naj priobčim tukaj pismo, ki mi je došlo od nekega kmeta iz Bilj, ki je začetkom t. l. odplul s parobrodom „Kolomb“ v „objubljenem deželu“, kakor jo sedaj opeharjeni kolonisti sploh ironično zovejo. Po 29 dnevi vožnji po morji, stopili smo srečno v I. na suho; ali ker se tukaj nihče za nas ni zmenil, odpeljali smo se na drugem parobrodu še dva dni dalje, potem so nas izkrcali v Paranu. Dva dolga tedna iskali smo tukaj objubljenih zemljišč, a prišli smo prepozno. Gospodje imajo sicer še zemljišča, a nočejo jih dati v najem. V tem so nam pošli zadnji novci, ki smo jih od doma seboj prinesli, in začeli so za nas najhujši dnevi bede in lakote. Da bi neareča do vrhunca priklopela, padali smo se, na prigovarjanje nekega gospoda, ki nam je dobri kmetije obljubil, v gozd. Tukaj smo se mudili pet tednov. Da bi rešili sebe in otroke gotove smrti, rešili smo se večidel z zelišči. A vsled tega jeli so nam otroci slabeti in eden za drugim pomirati. Ne morem vam popisati žalosti, ki sem jo občutil, ko me je umirajoči otrok kruha prosil, a ni bilo kje ga vzeti.

Iz tega strašnega položaja rešili so nas milosrdni brodarji. Obdarili so nas z živežem ter nas zopet odvedli tje, od koder smo pred petimi tedni odpluli. Tu se je vsak po svoje udomačil, kakor je vedel in znal, da je le hrane dobil.

Tudi onim, ki so prišli pred nami v Ameriko, se ne godi večje bolje. Vlada je res odmerila vsakej družini 64 njiv zemlje, hišo sredi zemljišča, pa par volov. Ali koliko stane takošna kmetija? Ko so nas v Ameriko naganjali, trdili so, da dobro obdelana njiva rodi celo 60 starjev koruze ali 30 starjev pšenice. Dobro: a so tudi zadovoljni, ako le desetino od tega pridelajo. Njih hiše obstoje iz šest pokončnih kolov. Streha je krita s trsjem ali paludom; stene pa si morajo mašiti sami z blatom in plodom. Za tako kmetijo: sa dolžni vladi povrniti 10—12 sto gol., cesar pa ne bode nikdar izplačali. Neki izseljenec z Nove ceste ima uže 13 sto gol. dolga, nek drugi iz Mirnega, ki je popred kmetije opravil je zdaj dinar, a žena njegova prosjači. Tudi tisti iz Sovodij, ki je prav po gostoma vgodno pisal iz Amerike, je popustil kmetijo, ker se boji v dolg zabresti. Vsak se boji dolga, dobro vedoč da dokler tajstega ne povrne, ne more upati, da bi se kdaj povrnil v svojo domovino.

V Paranu suša še bolj škoduje kot pri vas v Evropi. Vsak dež napravi se še strašnim bliskom, gromom in viharjem. Dežnikov tukaj ne poznajo, ker bi jih zaradi hudih viharjev nikdar ne mogel rabiti. Sadja je zelo po malem, kakor tudi kruha; vse je draže, kot pri vas v Gorici, razun mesa in tobaka. Da žgejo v Ameriki gozde, je istina, pa ne kakor so nam pravili, da bi strupene kače in drugo golazen uničili, ampak zavoljo kobilic, katerih se po leti toliko zaplodi, da vso poljščino popolnoma ukončajo. To traja tri mesece, potem pa, ko so jim krila dorastla, preleté kacic 20 — 30 ur dalje, pa tako na gostem, da pod njimi solnce otemni. Tukaj ni nobenega dreva, kakor tudi nobene travice brez trnja. Trto imajo le na dvoriščih, ker na prostem bi je na mogli pred kobilicami braniti.

K maši moremo malo kečaj, posli in služabniki pa nikoli, ker jim gospodarji ne pusté. K spovedi ne moremo, ker nas spovedniki ne umejo. Tukaj narje vsak nepreviden, pogrebejo pa ga brez duhovnika in svonjenja. Jamo mriču morajo hišni izkopati, zagrebeti morajo ga tudi sami. Tu ne slišimo ne pridig, ne cvangelij, tudi verstva nam ne razkladajo. Rojimo se za naše otroke, zdvijali bodo enako drugim, ako se ne povrnemo zopet v svojo ljubo domovino.

Imel bi vam še mnogo naznaniti, reči, katerih bi mi nikdar ne verjeli, a za zdaj sklenem. Prosim vas, ne razdeajte se z vašimi gospodarji, kakor smo se mi, in ne dajte posluba zapeljivcem, ki bi vas utegnili naganjati v Ameriko.*)

Iz Kostanjevice 17. avg. (Izv. dop.) Kakor sploh po celem Krasu, ne bo tudi pri nas prav dobre letine. Kraševci so slabe letine uže navajeni. Vsako leto mora biti kaj, ali huda zima ali suša, ali pa toča. Suša nam je to leto dosti škodovala; toče še ni bilo. Kakor kaže, bo vsega po mrvi.

"Kostanjci" pa se ne zanašajo dosti na letino in pridelek; njim je poljedelstvo malo v skrbi, menijo, da jim vrže več "merkancija". Vsak želi le po svetu, vsak ima svoj "mištir". Maslarja ali maslarico in kamnarja ima vsaka hiša. Nikoli niso vsi vaščani k kratu doma; dosti jih prebiva stalno v Trstu.

To pa posameznim in celi občini zelo škodi. Sicer je res, da je, "če nobeden nikamor ne gre in od nikogar ničesar ne prinese", v sedanjih časih slabo, in veliko jih živi samo o kupčiji; ko bi pa vsi oni možé žene, fanti in dekleta, ki po svetu pohajajo, doma pridno delali, bilo bi gotovo boljše. Vsak bi toliko pridelal, da bi mogel po kmetovski živeti; seveda bi moral pridno delati, ne tako površno in na pol, kakor zdaj. Kraševci mora biti dober delavec, potrpežljiv in vstrajen, mora iti za vsako zrno enkrat v njivo.

Kostanjci imajo precej njiv in dolin, a vse obdelujejo z drugimi. Le manjša kmetstva dela opravljajo sami. Koncem meseca sv. Ivana pridejo cele črede Gorjanov travo kosit in žet, in ostanejo čez 2 mesece v vasi; plevičice in obrivačice pa pokličejo iz bližnjih vasi. Koliko tujih delavcev rabijo Kostanjci okoli leta, in koliko denara jim odnesejo! Sami pa "letajo" in se mučijo po svetu za ubozih par krajcarjev! Zakaj ni tudi po družih kraških vasch tako?! Saj imajo tudi drugi Kraševci malo "grunta" in slabe letine, in živijo vendar bolj mirno in boljše nego Kostanjci!

Ni čudo, da marsikdo s kmetijo več zgubi, nego pridobi, ker so davki tako veliki, in ga delo več stane, nego majhni pridelek! Tako nastane in raste uboštvo v posameznih družinah in celi občini.

Kar pa se Kostanjevc samih tiče, so gotovo najbolj poštení, naj blaži in naj bolj učeni ljudje na Krasu—mogoče na celem svetu. To je skoro naravno. Ker grejo tako daleč in so zmirom po svetu, si morejo prav lepih lastnosti pridobiti. Vsega, kar lepega znajo, se navadijo po svetu, in eden od drugega. Skoro vsi znajo svoje ime in "lumarje" zapisati—in več ne potrebujejo.

Zdaj pa imamo pri nas šolo. Visoka vlada je namreč sprevidela, da je šola Kostanjcem še bolj ko drugim Kraševcem potrebna. Ker so tako veliki "merkanti". Zato so napravili tudi pri nas šolo, dasi so se Kostanjci z vso močjo ustavljali. Rekli so takrat, da se njih otroci od njih boljše, bolj praktično in brez nobenih "špiž" navadijo, česar za svoj "mištir" potrebujejo. To jim ni nič pomagalo. Ker so pa pri nas otroci tako "zbrhntani", in se doma od staršev toliko navadijo, napravili so pri nas drugačno šolo, nego po drugih kraških vaseh, in vis. vlada ji je velike privilegije podelila. Če se ne motim, ustvarila je za našo šolo posebno šolsko postavo; saj ni nikjer, po celem Krasu, tako, kakor pri nas. Sami privilegiji ne morejo to biti, ker ni nič postavnega. Tako n. pr. je pri nas samo po 3, 4 dni v tednu šola in samo po 3, 4 ure na dan. Ponavljajna šola ob četrtkih in šola za odrasle ob nedeljah odpade popolnoma. Kostanjski otroci niso primorani hoditi vsak dan v šolo, pridejo le, kedar se jim poljubi in jim je

drugod predolgočasno. Po leti jih ne sme biti več kot 25—navadno jih je 15—20 na krat v šoli, ker bi bilo pretoplo. Po zimi jih sme priti 30—35, več ne, ker preveč kričijo, kedar grejo iz šole. Vsak šolarček pride vsakih 14 dni enkrat v šolo. Tudi "predavanja" in predmeti so pri nas drugačni, ko po drugih vaških šolah. Samo zgodovina, zemljepisje, analitika, geometrija in fizika so obligatni predmeti. Brati, pisati in računati more vsak Kostanjček znati, ko gré prvokrat v šolo; če ne zna, se mora to pa privatno učiti, ker v šoli se tega nikdar ne uči in ne navadi. To je gotovo velik privilegij, da se v tako majhni šoli tako velike, imenitne in prepotrebne reči "predavajo!" Zato so pa Kostanjci za ta privilegij vis. vladi najbolj hvaležni in samo iz hvaležnosti in vdanosti do vis. vlade, plačujejo tudi oni primeroma samo toliko šolskega davka, kolikor drugi Kraševci.

Ravno tako ima tudi naš g. "profesar" prednost pred drugimi "navadnimi" učitelji. On je namreč tudi "inšpehtar"—nevem pa, koliko jih ima pod sabo; —on sam ni pod nobenim "derehtarjam" in je, kakor slišim praviti, prvi vseh "šolmeštrov" našega okraja—ali našega cesarstva, nevem, kako mi je nekdo pravil.

To je vse prav. Eno mora biti po drugem. Kostanjevica je "la kapo di karšo"—tako jo naši magnati imenujejo—zato mora biti tudi šola Kostanjska privilegovana, zato mora biti g. "profesar" kostanjski najprvi, mora največ znati.

Zelo ponosni so Kostanjci na svoje petje. Kostanjski fanti najlepše "pojejo". Njih pesmi se razločujejo od drugih kraških narodnih, seobno po besedi in ariji. Naši fanti zaničujejo lepe slovenske narodne pesmi. Te so jim prenavadne, prevsakdanje, ker jih "pojejo" vsi drugi slovenski fanti. Zato imajo naši fanti prednost, da smejo cele noči na slovenskih kraških tleh grde, pohujšljive laške "klanfarce" tuliti. Sicer pa nimajo dolgo časa tega privilegija. Prej so smeli le goriški in tržaški fakini tako tuliti, in kesneje so njim ta privilegij odtegnili in ga podelili kostanjskim fantom, kot prvakom vseh Kraševcev. Spominjam se, da so nekdaj naši fanti tako lepo slovensko peli, da je šlo človeku do srca; — zdaj je vsak zadovoljen, če mu ne pride njih tulenje do ušesa.

Ni samo to. Tudi cerkveno "petje" kostanjsko je uže od nekega sem zelo imenitno in daleč okoli znano.... Posebnih cerkvenih pevcev nimamo, vsak se izjavi bolj ko more in zna. Tako "petje" se mora še vsakemu prikupiti ker prihaja res iz srca, a gotovo tudi v srce bóde, da more človek tako živinsko in tako brezbožno stvarnika častiti. Ono fantovsko ponočno kruljenje po "Beržadah" se za silo lahko človeško imenuje, a to, kar Kostanjci v svoji cerkvi krulijo, ni človeškimi glasom podobno. To kruljenje pa je uže zelo staro in zmirom tisto; najbrže so uže prvi Kostanjci tako "peli". Najstarejši kostanjski starček se ne spominja, da bi bil kedaj v naši cerkvi kako drugo pesem ali kako drugo "vižo" slišal. Zato pa zna vsak tako gladko in na pamet "peti", vé kedaj je treba kričati, kedaj zijati. Tako "petje" morejo samo kostanjska ušesa poslušati.

Cerkveno petje spremljajo navadno orglje. Pri nas imajo sicer nekaj orgljam podobnega, "pojejo" pa prav pogostoma brez orgelj. Tako jim gre skoro še boljše ko z orgljami. Naše orglje namreč nekam še bolj čudno "godijo", ko Kostanjci "pojejo". Oboje, petje in orgljanje božjo čast zelo povikšuje!

Tudi druge stvari so v najlepšem redu. Za dobre in lepe ceste in poti, za snago in red v občini se moramo naši slavni "deputacione comunale di Tomnisizza" zahvaliti. Samo radi naših gladkih cest so postavili v Kostanjevici 1. maja t. l. c. k. poštni urad. To pa je edino dobro v celej Kostanjevici.

Presviti cesar je podaril naši občini meseca junija 150 gl., da bo mogla sezidati si kapelico na podaljšanem pokopališču.

Op. ured. Ta dopis smo nespremenjen priobčili, ker pojasnuje mrogo "prelepih reči," katere so tudi v mnogih drugih naših občinah na mnogo strani prav domače in priljubljene.

V Koprju, 18. avg. (Izv. dop.) Pred odhodom študentov imela je biti strašna revolucija, katere so lahoni željno pričakovali. Med študenti učiliščnimi, iskrenimi Avstrijanci, in študenti gimnazijkimi, hudimi lahoni, je večno sovražtvo. Končavši učiteljski pripravnik srečno maturo, peli so cesarsko himno na Koprskem šetališči "belvedere". To je gimnazijalce in meščane, njihove pokrovitelje, tako razjezilo, da so jeli očitno zabavljati, se z njimi prepirati ter nekemu Italijanu očitati, da je pel slovenske pesni in s tem žalil italjansko narodnost. On pa jim pravi, da on ljubi italjansko narodnost, a ne sovraži nobene. Še bolj jih je razjezil, ko pravi, da "Scampicio" je dobil 6 mesecev, a škoda, da ni dobil 15 let. Vse je urelo, fakine so podkupovali, jih oboroževali, koji so imeli dne 29. izvečer mesariti uč. pripravnike. Slednji so se tudi pripravljali; a ko so videli, da je celo mesto in gim. proti njim, so to naznanili vojaškemu in žandarmerijskemu vodstvu. Vse je bilo pripravljeno; celi dan vse ulice polne študentov. K sreči sta gg. vodja iz učiteljskega "Revalantu" in gimnazije Babuder

v pravem času doznala in strogo prepovedala po 8. uri svojim študentom zunaj biti. Popoldne do večera hodila sta po ulicah, pregovarjala ter zlepa ali zgrda posamezne razburjence domu spravljala, tako da so bile ob mraku vse ulice prazne študentov, in zastoj so vnoč prihruli, bosí, gologlavi, sè zavihanimi rokavi, krvoločni rabeljni na ulice. Naslednji dan so študenti odšli vsak na svoj dom, in vse je bilo pri kraji. Razume se, da tu ni šlo proti narodnosti, ker na učilišču so zastopane 3 narodnosti, in proti italjanskej se je naj bolj borilo. Ubogi študenti naslednja leta! ne bo de varno na sprehodu!

Sinoči je bil tu žalosten predvečer cesarjeve 50 letnice. Blagi gospod glavar je na svoje stroške najel koprsko nič uredno bando (20 mož), da so na trgu pred njegovim stanovanjem par krat zacivkali, in za to je plačal 60 fl., a hoteli so 80 fl. Glavarjevo poslopje je bilo krasno razsvitljeno, menj uradniško, občinsko in nekatera oficirska, starih penzionistov in uradikov stanovanja; druga poslopje, koprskih lahnov pa so bila bolj zaprta, kot nikdar v najhujši zimi. Ni jednega gospoda, ne gospodične, niti jednega rokodelca in rokodelske, koji diše po Italiji, ni bilo zunaj. Žalostno civkanje bande je žalostno in trudno od podnevnega dela poslušalo samo najprostejše ljudstvo (ribiči in kmetje); med njimi je bila le občinska žandarmerijska straža, redki uradniki sè svojimi otroci, neki financirji in ječni čuvaji. Niti besedice ni črhnila nobena duša. Človek bi mislil, da je tu le kmetiško mesto, kjer ravno po kakih zgubi žalujejo. Vojaki so pred 4 dnevi odšli, študenti so na počitnicah; tu pa je vse mrtvo ostalo. To je trajalo od 8-9 ure. Glavar je pregledal, kdo je zunaj, zaprl okna ter se žalostno odpeljal iz mesta. Banda je potihnila in vsak je tekel v svoje zakotje. Danes je bila tako prazna cerkev, kakor še nikoli. Vojakov ni — učencov ni. Toraj le glavar, uradniki, učiteljstvo, financa, par vojakov — v obče "roba per forza."

Mislite, kaka krivica, kako sovražtvo do visoke vlade... goji v nesrečnem mestu.*)

Iz Banjšic, 20. avg. (Izv. dop.) "Lo stivale redento" — kaj je to? Ko sem te dni bral o čudnih dogodkih "nello stivale redento," ktere je dobro pojasnil nek v Gorici izhajajoči list, dopadel mi je prav do srca ta novi izraz "stivale redento," ki pomeni tisto deželo, ktera je po svoji geografski legi podobna visoki boti "na biks." — Ta dežela, vulgo Italija, o kateri hudobni jeziki pravijo, da nima "v aržetu niks", hrepeni še vedno po naši goriški deželi in išče razlogov, da bi jo smela požreti ali k boti priti — od zad — ter pravi in trdi, da to ji tiče zaradi geografske lege. Smešni razlog! Ktera bota ima od zad pri vrhu "punkelj" obošen? Vsaka bota je od zad nižja nego spred. Toraj treba nekoliko obrezati "lo stivale redento", a ne mu prikladati; samo takó postane lepa, pravilna bota, kakor zahteva geografski značaj. Mi na Kanalskem bi radi videli odrezano vsaj do Nadiže. Bog in Avstrija!

Iz Ljubljane, 23. avg. (Kopitarjeva stoletnica.) Slovensnost se je vršila vkljub jako neugodnemu vremenu celó po obširnem programu. Udeležili so se je jako odlični in vrli rodoljubi iz vseh slovenskih krajev; tudi naši bratje Hrvatje niso zaostali; bila je sploh sijajna, za narodnost vneta družba zbrana. Posebno slov. profesorjev še morda nikdar ni bilo toliko zbranih, kolikor pri ti slovensosti. Med najodličnimi osebami, ki so se je udeležili in tudi semtertje dalje kraje zastopali, so bili: D.r Zarnik D.r Vošnjak, prof. Šuklje (iz D. nov mesta), Einspieler (iz Celovca), prof. Majciger (iz Maribora), župnik Božidar Rajč, poslanec Naberger in prof. Glaser (iz Trsta), prof. Pleteršnik in Zupan (iz Ljubljane), D.r Suk in D.r Celestin (iz Zagreba), prof. Podgoršek (iz Rakovaca), D.r Klemenčič (iz Graca) prof. Mülner (iz Brezenza) i. t. d.

Kakor že iz teh imen vidite, so bili res vsi slovenski kraji dobro zastopani, samo z Goriškega ni bilo nikogar razun pisatelja teh vrstic, nad čemur sem se res nekoliko čudil. Pri skupnem kosilu v Vodichah je zaklical predsednik g. D.r Zarnik po kratkem jedratem govoru prvi "Slava" presvitlemu cesarju; vsi navzoči so mu stojé z gromovitimi "Živijo klici" odgovorili. Potem še je g. predsednik tudi naklonil srčno pozdravico naj odličnišim gostom. Vsakega navzočega rodoljuba pa je gotovo najbolj veselilo, kako da je povsod celó priprosto ljudstvo z velikim veseljem in navdušenjem te odlične goste sprejelo in se slavnosti udeležilo. Kmečki fanti na konjih, z narodnimi zastavami v rokah, so nam prišli daleč od Repenj naproti in so spremljali naše vozove v vas, kakor tudi pri vrnitvi proti domu. Slavolokov je bilo obilno po celi poti, in vrtil ob cesti so zgubili svaj naj

* Ta dopis jasno govori navzgor in navzdol; mi danes ničesar ne pritaknemo. Op. ur.

*) Kdor hoče videti izvorna pisma, naj se poda v Šempeter pri Gorici, in se prepriča o resnici zgornjega poročila. Popisnik.

lepši kinč, kterega so povsod razveseljeni in navdušeni deželani poklonili došlim narodnjakom v znamenje svoje prijaznosti. Opomniti še moram, da je bil slavnostni govor prof. Šukljeta v vsakem obziru slovesnosti primeren.

Telegrafskih pozdravov je prišlo v mnogih slovanskih jezikih s prav odličnih mest.*)

Politični pregled.

AVSTRIJA. Najvišje lastnoročno pismo ministrskemu prvodsedniku grofu Taaffeju:

Ljubi grof Taaffe!

Veselo mi srce utriplje, ko pregledujem čestitajoče udanosti in zvestobe brezštevilne dokaze, ki so mi došli iz vseh krajev Moje države k petdesetemu Mojemu rojstnemu dnevju. Ta dan je bil Meni, Mojej hiši in vsem Mojim narodom rodovinski praznik, ker so je povsod presrečno praznovali in dosegel z storjenimi dobrimi deli še večje svečevanje, povišal Moje veselje in hvaležnost. Zato bi toliko bolj obžaloval, ako bi se legalni izrazi izključevali iz Moje zahvale. Naročam Vam tedaj: Razglasite zvestim ljudstvom Mojih kraljevin in dežel, kamor sega Vaše področje, najgorkejšo in najsrčnišo Mojo zahvalo.

V Ischlu, dne 20. avgusta 1880.

FRANC JOŽEF s. r.

Grof Taaffe je presrečno to zahvalo takoj telegrafično naznanil deželni namestnikom z ukazom, da se ima v vseh deželnih jezikih in v vseh občinah takoj nabiti in v uradnih časnikih razglasiti.

V Gorici je bila nabita v nemškem, laškem in slovenskem jeziku, v Trstu pa samo v nemškem in laškem jeziku, — polovica prebivalcev, zvestoudani Sloveci, je niso smeli brati v materinem jeziku!

Cesar se je vrnil iz Ischla na Dunaj in šel v Schönbrunn. 29. dne odpotuje v Olomuc, dne 1. sept. pa na Gališko. Tukaj se bo mudil v več mestih, kjer zanj delajo velike naprave. Pojde tudi v Bukovino. Vse potovanje trajalo bo do 23. sept.

Po Istri in Trstu se čedalje bolje irredentovstvo širi. Petdesetletnico cesarjevo so brezizjemno slavili avstrijski narodi, tudi Nemci, dasi so jim ustavoverni ali boljše židovski listi se sofisticirani razlogi odsvetovali. Edino objektivna naznanila iz Istrskega in pa iz našega glavnega primorskega mesta donašajo dopisi žalostna poročila o protiaustrijskih demonstracijah. Na to stran naj obrača naš g. namestnik svoj pozor in svoje delovanje; imel bo dela in zaslug za cesarstvo dovolj. Pa o tem se bomo še pogovarjali.

V Gradcu je državni poslanec grof Wurmbbrandt v trgovinski zbornici očital nemškemu liberalcem, da glasujejo zoper svoje prepričanje, „še predno petelin trikrat zapoje“. Ali je mogel „samostojnemu“ nemškemu gibanju očitati kaj hujšega? Vodnikom pa je spodtkal, da prežé na visoke in mastne službe. Zdaj Nemci sami javno popisujejo sebičnost, katere so Slovani posebno od kraha sem ustavoverce dolžili.

Hrvatje vendar dočakajo, da dobi njihov ban Vojno krajino v svoje opraviljstvo. Biskup Strossmajer daroval je o cesarjevi 50letni godišnici 500 gl. v podporo siromašnih dijakov na gimnaziji v Gospiči. Ta slovanski mecen svojih nazorov in svetu znanih poti ne premakne.

Ogrska dobi tretje vseučilišče menda gotovo v Požunu. Dunajsko vseučilišče se gotovo ne zboji tekmovalke, ki bo takó blizu v soseki.

Francosko. Te dni so bili časniki raznesli nek odlomek iz brošure, katero je bil glasoviti Gambetta priobčil že skoro pred 10. leti, in v kateri žuga Nemčiji, da pride čas, ko ji bo Francija odtrgala Alzacijo in Lorensko. Pa tudi zadnje dni je imel isti Gambetta govor, s katerim razodeva iste namere, če tudi bolj prikrito. Minister zunanjih zadev, pa tudi republikan predsednik Grevy sta skušala s pomirnimi govori potolažiti drugo Evropo. Ali Nemčija je Gambetto umela in naznanja v svojih merodajnih glasilih, da je ona miroljubna, da pa ho vedela čuvati z orožjem svoje meje proti Francoski. Tega pa še naznanjati ni bilo treba, ker ves svet vé, kljubu vsemu pomirjevanju, da Francija in Nemčija se gledati kakor pes in mačka.

Na Irskem ima zdaj angleška vlada mnogo opravka, ker je do današnjega dne zatirala Irce in jim delala krivico na mnogo strani. Za se imajo Angleži največo svobodo, kakor naši ustavoverci; drugim pa je ne privoščijo.

S Turčijo imajo evropske velesile večne sitnosti. Pošiljajo ji zaporedoma skupnih sklepov, da naj izroči Črnogorcem in Grkom, kar jim gre. Ona jih pa za nos vozi, in kar danes obeta, pa jutri drugače zasukne. Ona je zdaj prva lažnjivka v Evropi enako onim listom, ki jo zagovarjajo.

Domače stvari.

Petdesetletnico cesarjevo so na predvečer in 18. avg. povsod na Goriškem obhajali slovesno. Vsaka vas je imela svoje kresove, in pokanja topičev ni bilo pogrešati nikjer.

Da se je ljudstvo zbiralo k peti sv. meši z zahvalno pesmijo, je pobožnemu Slovincu samo ob sebi umevno. Ko bi hoteli tedaj praznovanje za vsako občino popisovati posebe, ponavljati bi morali eno in isto za vsak kraj. Dragi poročevalci nam torej odpusté, da smo z malo besedami svetu naznanili, kakó so se naše goriške občine odlikovale v edinosti svoje ljubezni do svojega najvišjega oblastnika tudi v vidnih in pomenljivih domačih napravah. Sporočimo zatorej na kratko samo, kar nam bolj redkega iz nekaterih občin pripovedujejo. Takó nam iz Mirna poroča g. ..., da so imeli bakljado, in da so na takó imenovanem gradu pri bengaličnem ognju izpuščali tudi rakete, med uhoge pa je razdelilo starešinstvo 20 gl. na cesarjev rojstni dan.

V Kanalu je tamošnji g. dekan obdaril šolsko mladino s Tomšičevo knjižico „Avgusta 18. dan.“ Taki darovi utrjujejo spomin na redke slovesnosti in vzbujajo v mladih srcih ljubezen do domovine in najvišjih oblastnikov, kakor zagotavlja resnično g. dopisnik V.....č.

Drugo pero nam poroča, da je bilo videti tudi transparentov, mnogo poslopij razsvetljenih, bengaličnih ognjev in raket in v prvo na visokem drogu slovensko tribojnico. Kanalskega dekana so tamošnji veterani ne 18. dan izvolili za častnega uda.

V Ajdovščini so vihrale cesarske, narodne in deželne zastave. Umetni ognji, rakete in razsvetljava so prebivalce razveseljevali. Starešinstvo je namestniku telegrafovalo poklon cesarju in je za spomin ustanovilo ubožni zaklad in delilo je milošečno ta dan ubogim še posebe.

Iz Banjšic naš navadni dopisnik kliče za 18. dan avg.: „Bog živi Franc Jožefa I., cesarja Avstrije in kralja Ilirije. Živijo!“

V Selu je g. župnik enako odraslim podaril gori imenovano knjižico. Tamo so, pravi poročevalec, napivali vsej cesarski družini, in niso pozabili tudi Stefanije, zaročnice cesarjevič Rudolfove.

Solkance je preteklo nedeljo počastil rojak Andrej Komel, c. kr. stotnik, pl. „Sočebčan.“ Ondotni pevcí so ga s pevovodjo g. Jugom pozdravili in popevali svojemu rojaku na zdravje z nado, da bode prebival svoje stare dni v svoji domovini, rojstvenem kraju, v Solkanu. (Saj ravno takega narodnega moža pogrešamo.) Bog ga živi! J—št.

Narodna čitalnica v Bovecu je izročila podpisnemu županstvu znesek 24 gl. 25 nov. kot čisti dohodek dne 15. t. m. ob proslavljenji 50 letnice rojstnega dne Nj. V. presvitl. cesarja Franc Josipa I., namenjen koritniškim pogorelcem, kar se tu s hvaležnim srcem javlja. Županstvo Bovec, 23. avgusta 1880. Župan Jonko.

Volitev enega državnega poslanca na Goriškem. C. k. deželno namestništvo je razposlalo ta le razglas: V sled odpovedbe izvoljenega poslanca in ukaza njegove prevzišenosti, gospoda ministra notranjih opravil razpisuje se na dan 27. septembra t. l. dopolnitna volitev enega državnega poslanca poknežene grofje Goriške in Gradiške v volilnem razredu kmečkih občin, v volitvenem okraju št. 1 dostavka k državnozbornskemu volilnemu redu.

Zato se imajo v kmečkih občinah sodniških okrajev:

- Gorica, Kanal, Ajdovščina,
- Tolmin, Cerknje,
- Bovec,
- Sežana in Komen.

volitve volilnih mož v občinah samih brez odloga izvršiti.

Voljeni volilni možje bodo potem v postavno določenih volilnih krajih:

- a) v Gorici,
- b) v Tolminu,
- c) v Bovecu,
- d) v Sežani

zgoraj določenega dne volili enega poslanca.

Prijatelj našega lista nam piše sledeče: Gosp. Anton Hribar, voditelj in ustvaritelj narodnega petja po Goriškem izda v kratkem veliko mašo s slovenskim in latinskim tekstom za štiri moške glasove. Maša je bajé jako dovršeno delo, posebno z ozirom na muzikalično — teoretična pravila. D. r. Hanslick sam, kojemu je bila maša v presojo poslana, izrazil se je o njej jako ugodno. Stav jej je strogo cerkveni ali — recimo bolj moderno — Cecilijanski. In vendar se maša jako razločuje od drugih Cecilijanskih skladb — po svoji melodijoznosti.

Ne veseli nas pa nič manj, da misli gosp. skladatelj kmalu potem izdati zbirko slov. cerkvenih pesmic za en glas in orglje šolske mladini v rabo. Kedo ne ve, kak križ imajo naši učitelji na kmetih s cerkvenim petjem! Sem pa tje nabajamo ravno na kmetih dobra grla. Za večje praznike, ker so bolj redki se še da kaj narediti, a kaj pa vsako nedeljo? Kmečki fant, kmečko dekle nima med tednom časa, da bi se vadila za vsako nedeljo posebe. In tako je v mnogih cerkvah ob nedeljah jako revno petje, ko se ob velikih praznikih še dosti dobro psva. V ljudski šoli mora učitelj že tako v petji podučevati. Gojiti mora poleg šolske in narodne pesmi tudi cerkveno pesem. Kako lahko mu je tedaj šolsko mladino pripravljati v cerkvenem petju za vsako nedeljo, da le ima za to primernih pesmic! No, in teh mu hoče gosp. Hribar priskrbeti.

Novo pokopališče v Gorici bodo blagoslovili v ponedeljek zjutraj ob 7. uri. Zaradi svoje visoke starosti pooblastil je posebe naš knezozadškof mons. dr. Castellani-ja v ta namen. Prihodnji terek se začnejo pokopavati na novem pokopališču, katero, kolikor so izvedenci sodili, pa tudi kolikor sami lahko sodimo, nikakor nima srečno odbrane lege, in katero, kakor v obče slišimo, Goričanom ne bo priljubljeno. Dozdaj so Slovenci, Lahi in Nemci pokopavali svoje drage pri „Močniku“. Navadni furlanski izrek: „Larin kal Močnik“ morajo zdaj zaradi novo izvoljenega čuvaja tudi tukajšnji Furlani spremeniti v: „Larin kal Ongaro“, kakor prorokuje izvedeni in šegavi dopisnik „Novic“. Jožef Ongaro se zove novi čuvaj; naše muhasta ljudstvo ga morda prekrsti v „On ga bo“ (mrliča pokopal.)

„Službovnik nemšk-slovenski za cesarsko in kraljevsko vojsko po vprašanjih in odgovorih. III. del. Peštvo in lovska četa.“ Ni treba še posebe trditi, da je ta zdaj tiskana knjižica nadaljevanje knjižic, katere gori imenovani g. pl. „Sočebčan“ slovenskim vojakom izdeluje v lepem domačem jeziku in jih ob enem sam zalaga. V to ime mu tudi mi kličemo: Bog ga živi.

Strelna ubila je študenta ob viharji na cesti v Dinjan. Mislil se povsem, da je bil na počitničem potovanju.

Philoxera vastatrix ali trtna uš prikazala se je, kakor po Istri, takó tudi že na Hrvaškem. Bole se, da kmalu zaleze tudi v štajerske vinograde.

Teta „Triesterica“ se vsiljuje „nemškemu Kranjcem“ za postrežnico v imenitnih poslih, katere je imel rajnki, nikjer ne pomilovani in objokovani Laibacher tak'blat, kakor ga je „Edinost“ primereno krstila s kranjskim narečjem. Dozdaj pa streže nemškutarjem nek dunajski list, v katerega mladi bogatin Plener zanaša svojo finančno modrost in upanje, da bi kmalu zasedel še novi stol ministra Dunajevskega.

Tisoč in ena noč. Pri J. Kraju v Novem mestu se tiska in pride v kratkem na svitlo sloveča zbirka orientálnih pravljic, ki so zbrane pod imenom „tisoč in ena noč“. Prestavlja jih F. Had'er'la p.

Deželna kranjska vino- in sadjerejska šola na Slapu pri Vipavi prične s 15. novembrom t. l. nov tečaj.

Za Kopitarjevo spomenico ki jo boče izdala „Matica slovenska“, katera je tudi plačala stroške za ploščo, ki je, vzdana v Kopitarjevo rojstno hišo, v nedeljo slovesno se odkrila, je predsedniku „Matičnemu“ te dni gosp. prof. Ladislav

*) Zaradi prostora prinesemo obširniši popis o Kopitarjevi slavnosti prihodnjč. Ur.

Hrovat izročil jako zanimiv članek z naslovom: „Kopitarjevi Slovenci“, v katerem pojasnjuje nekatere točke o germanizaciji za časa Karolingov in druge podobne stvari. „Novice.“

Sledeči opomin priobčimo po obliki in po izrazu, kakor se želi, popolnem nespremenjen.

„Slovenci!
Slavni rodoljubi so obhajali 22. t. m. v vasi Repnje na Kranjskem 100 letni rojstni dan našega učnega jezikoslovca Jerneja Kopitarja. Vse priprave, ktere so se ondi videle, cela slavnost po svojih posameznostih kakor po svoji celoti je bil živi dokaz, da so se ondi res slavni rodoljubi zbrali, kteri se svojih dobrotnikov, če jih tudi ni več, še vedno z veseljem in spodobno spominjajo. Gotovo mi ni treba na drobnejše dokazovati, da spada imenovani mož kot prvi slovenski jezikoslovní preiskovalec med največe dobrotnike slovenskega naroda. Namen mojih besed tudi ni, da bi na tem mestu delovanje in zasluge slavnega Kopitarja obširnejše popisoval; to se je že od drugih strani, posebno pa pri Kopitarjevi slovesnosti dovolj jasno kakor tudi primerno zgodilo. Jaz nameravam s svojimi bornimi besedami samo še eno pot več pokazati, kako nam je mogoče, spomin na našega neumrljivega rojaka slaviti.

Obče je znano, da je nameravalo Kopitarjevo prizadevanje pri vsakem njegovem slovstvenem delu v prvi vrsti na temeljito pravilnost jezika. Če se tedaj hočemo temu velikanu na polji slovenskega slovstva hvaležne skazati, če hočemo njegovo ime, njegov spomin primerno in dostojno slaviti, je gotovo potrebno, da mu na poti od njega nam pokazani verno in vestno sledimo, da pri vsakem najmanjšem spisu v prvi vrsti na pravilnost jezika gledamo.

Žalibog imamo dandanašnji v tem obziru čudne prikazni, posebno pa pri celi skupini tistih spisov, kteri služijo potrebam ljudstva, kteri so za celi narod odločeni, torej pravilnosti še tembolj potrebni, ker imajo zraven drugih nalog še tudi namen, da pravilni jezik med prostim ljudstvom širijo; menim namreč naše časnike. Obče je znano, da se po naših časnikih skoro toliko različnih mojstrov slovensčine nahaja, kolikor je dopisnikov; da se na tem polji semtertje oblike in izrazi zablješče, ktere je gotovo temno jezikoslovno preiskovanje rodilo. Mirno opazujočemu bralcu se mora dozdevati, kakor da bi slovenski pisatelji eden drugemu nalašč vsaki svoja pota hodili, samo da bi se po svojih mnogokrat čudnih oblikah in izrazih od drugega razločevali ali morda celo odlikovali, namesto da bi vsi eno in isto pot hodili, pot, ktero so nam Kopitar in njegovi nasledniki na podlagi jezikoslovnih preiskovanj že utrdili in ugladili. Da tako delovanje našemu maternemu jeziku ne more koristiti, je jasno in tudi že silno potrebno, da se ti težavi v okom pride. Posebno veljajo moje besede časniškemu glasilu, ktero je zaradi svojih vsestranskih poročil med narodom skoro najbolj čistano in razširjeno, namreč „Slovenskem Narodu“, med tem ko še nahajamo n. pr. v Soči, v Novicah, v Slovenci itd. pravi domači, novih dvomljivih in sumljivih oblik in izrazov še prosti jezik.

Mislím, da mi moje odkritosrčnosti in naravnosti nikdo ne zameri; kajti moje besede nameravajo samo in edino na pospeševanje našega naj dražjega narodnega blaga, to je, našega maternege jezika. Ne delajmo torej, predragi mi rojaki, vsaki na svojo roko slovenske slovnice; ravnajmo se po pisavi strokovnjakov, kteri zamorejo edini pravilnost oblik in izrazov spoznati in presoditi; kteri se tudi, izvzemši samo nekatere malenkosti — kar sicer tudi ne bi treba bilo — enih in istih oblik in pravil poslužujejo, kar ni čuda, če premislímo, da so učenci istih učiteljev, namreč naslednikov slavnega Kopitarja.

Zedinimo se torej, predragi rodoljubi, da se hočemo v bodočnosti pri vsakem spisu pravil in oblik posluževati, ktere pravi strokovnjaki na podlagi jezikoslovnih preiskovanj kot prave spoznajo in rabijo. Če storimo to, če se v ti važni zadevi zedinimo, tako slavimo naj lepše mili spomin na našega neumrljivega Kopitarja. Slavnost njegovega 100 letnega rojstnega dne je minila; pa spomin, kterege nameravajo moje borne besede doseči, ostane na veke.

V Ljubljani 23. avgusta 1880.
RAJMUND ČUČEK,
profesor na c. k. učit. izobraževališči v Gorici.

Tržno poročilo.

V Gorici 27 avg.

Kolonijali. Kava moka gl. 146—152; Ceylon gl. 146—160, druga gl. 122—127; Portoriko gl. 142—148; Malabar gl. 122—124; St. Domingo gl. 114—118; Rijo fin gl. 115—117; srednji gl. 104—112; sladkor fin gl. 50—51; Melis gl. 47—47;50 tolčen gl. 44.50—45

Sadje. Rožiči gl. 12—13; mandelji gl. 118—120; grozdje suho (uva passa) gl. 30—31; sultanina gl. 45—58.2

Mast, sir in olje. Maslo gl. 80—88; ameríkanska mast gl. 64—66; domača slanina gl. 63—67.

ameríkanska gl. 64—65; pijačentinski sir star 136—160; pekorin gl. 114—116; bovški letošnji gl. 72—74; olivno najfineje olje gl. 74—76; srednje gl. 65—67; Corfu gl. 50—52; Ragusa gl. 44—; istrijansko gl. 45; Petrolej v sodčih gl. 17.50—17.75, v zabojih gl. 19.75—20. Vse navedene cene pr. 100 kil.

Žito, moka in riž. Pšenica hekt. (100 litrov) gl. 8.—8.60—; sirk gl. 6.10—6.60; rež gl. 6.—6.50; ječmen cel gl. 480, pehan gl. 9.50—12.50; oves gl. 3.40—3.60; fižol gl. 8—9; ajda gl. 7.80. Kdor hoče preračunit na staro mero, naj računi 31 litrov star pol. pri ovsu 5 litrov več, Riž je od 8 gl. do 26 najfineji. Moka I gl. 21.30; II gl. 20.30; III gl. 20.—; IV. gl. 18.—; V gl. 16.20; VI gl. 13.80; otrobi debeli gl. 6.10; drobni gl. 5.30, pr. 100 kil.

Špirit in vino. Domače žganje Hek. gl. 60—62; špirit rafiniran gl. 39—40; vino furlansko črno gl. 32—38; belo gl. 25—28; uvažena razna vina kakor kranjsko (dolenjsko), štajersko, ogersko, laško in celo tirolsko po različnih cenah in po kakovosti. Seno in slama je bilo pročano od 1 gl. do gl. 1.25 za 56 kil., krompir letošnji po gl. 2.— do 2.25, pr. 100 kil.

Slovenska Talija.

Zbirka dramatičnih del in iger.

Na svetlo daje

Dramatično društvo v Ljubljani.

1. vezek: Priročna knjiga za glediške diletante. Cena 50 kr.

Od poznejših vezkov so pošli: 3., 4., 5., 7. in 8. vezek; v ostalih so natisnene sledeče gledališke igre:

(B. — burka; V. — vesela, R. — resna, Ž. — žalostna igra; O. — opereta. Številke za le-temi črkami kažejo število aktov.)

Ultra! (B. 1.) — Na mostu. (B. 1.) — Gospod Čapek. (V. 1.) — Belin. (O. 1.) — Graščak in oskrbnik. (R. 4.) — Serežan. (O. 1.) — Svoje glaveži. (V. 1.) — Roza. (V. 3.) — Klobuk. (V. 1.) — Ptičnik. (O. 1.) — Išče se odgojnik. (R. 2.) — Zabavljica. (V. 1.) — Zakonske nadloge. (V. 1.) — Poglavje I. II. in III. (V. 1.) — Mutec. (V. 1.) — Telegram. (V. 1.) — Sam ne vé kaj hoče. (B. 1 1/2.) — Ona me ljubi. (V. 2.) — Gospod režiser. (Šaljiv prizor.) — Uskok. (V. 1.) — Vdova in vdovec. (V. 1.) — Visoki C. (V. 1.) — Gorenjski slavček. (O. 2.) — Požigalčeva hči. (R. 5.) — Umetnost in narava. (V. 4.) — Zapraviti vec. (Čarobna igra. 3.) — Pokojni moj. (V. 1.) — Lornjon. (R. 1.) — Gospa, ki je bila v Parizu. (V. 3.) — Na kosilu bom pri svoji materi. (V. 1.) — Brati ne zna. (B. 1.) — Gospoda Kodelja pridige izza gardin. (V. 1.) — V spanji. (V. 1.) — Kovarstvo in ljubezen. (Ž. 5.) — Donna Diana. (V. 3.) — William Rateliff. (Ž. 1.) — Gluh mora biti. (B. 1.) — Ženska borba. (V. 3.) — Ogenj nij igrača. (V. 3.) — Ena se joče, druga se smeje. (R. 4.) — Garibaldi. (B. 1.) — Marija Magdalena. (Ž. 3.) — Tri Vile. (V. 2.) — Srce je odkrila. (V. 1.) — Pes in mačka. (V. 1.) — Cvrček. (R. 5.) — Lowoodska sirota. (R. 4.) — Trnje in lavor. (R. 2.) — Doktor Robin. (V. 1.) — Pesek v oči. (V. 2.) — Kozarec vode. (V. 5.) — Igralka. (V. 1.) — Dva gospoda pa jeden sluga. (B. 1.) — Star samec. (R. 2.) — Stara mesto mlade. (V. 1.) — Gringoire. (R. 1.) — Ena se mora omožiti. (V. 1.) — Berite „Novice“! (V. 1.) — Dva zeta. (V. 1.) — Nemški ne znajo. (B. 1.) — Ženski jok. (V. 1.) — Moja zvezda. (V. 1.)

SLOVENSKA TALIJA je na prodaj po knjigar-nah v Ljubljani, pa se lahko tudi naroči naravnost od Dramatičnega društva v Ljubljani.

Kdor si naravnost od društva naroči vse prej navedene knjige, kateri je v knjigotržtvu cena 18 gold. 55 kr., jih dobó za znižano ceno 14 goldin arjev.

Če se od društva vsaj za 4 gld. knjig naroči ob jednom, društvo popusti 20% navadne cene, ki je ustanovljena posameznemu vezku in na zavitku tiskana.

LISTNICA UREDNIŠTVA:
Dopis iz Bovca zmo prepóžno prejeli in zato odložili za prihodnjo številko. Pisma iz Bovca priobčimo v listeku, kedar končamo sedanji članek. G. dop. iz B. Članek prih.

Mlatilnice

na štifte in na stebre, z napravo za slamo stresati, z rešetom in snažilnim aparatom, na lesenih nogah, sicer pa iz železa, z najnovejšimi popravami, se dobodo dober kup. Tudi imamo triére (trieure za gospodarje in mlinarje, in rezanice za z noge pritiskati. To pošiljamo do Dunaja franco. Narisane podobe zastoj. Iščejo se dobri agenti.

Ph. Mayfarth et Co.,

tovarna za stroje v Frankobrodu (Frankfurt a. M.) in na Dunaji, v mestnem magaziau, (Stadtlagerhaus.)

Oznanilo.

Podpisano župaustvo naznanja, da bode v Renčah letni trg za živino in drugo razno blago, dne 6. septembra.

Županstvo v Renčah, dne 24. avgusta 1880.

Župan:

Franc gf. Strassoldo.

Broj 749.

Natjecaj!

za izpraznjeno učiteljsko službo II. plačilne vrste na 4 razredni ljudski šoli v Sežani z letno plačo 500 gld. in odškodnino za stanovanje v letnem znesku 80 gl.

Prosilci naj vložé svoje postavno dokumentovane prošnje po predpisanem potu, do 31. avgusta t. l. pri c. k. okrajnem šolskem svetu v Sežani.

V Sežani, dne 17. avgusta 1880.

Predsednik c. k. okrajnega šolskega sveta
BOSIZIO.

Marijacejske kaplje za želodec

izvrsten pripomoček zoper vse želodečne
bolezni

posebno pa se sponaša pri netečnosti, želodečni slabosti, slabodiščem dihu, kedar človeka napenja, mu kislo podaja, kedar ga grize ali vjeda, pri želodečnem kataru, zgagi ali rezalci, če se nareja pesek ali kaša, pri preobilnosti slija, zlatenci, pri studu in metanji, glavobolu, prihajajočem od želodca, želodečnem krču, pri zaprtem životu, ptenasitenosti bodi z jedmi ali pijanci, pri glistah, vrančnih, jeternih ali hemoroidalnih bolestitih.

Vsaka steklenica stane s podukom o rabi 35 kr.

Glavna zaloga za Gorico pri gospodu lekarničarju A. pl. Gironcoli v Gorici, blizo „treh kron“.

Centralna zaloga za razpošiljanje: Apotheke zum heiligen Schutzengel des Carl Brady, Krem-sier, Machreu.

Razglas.

Podpisani cestni odbor naznanja, da bode po sklepu slavnega deželnege zborá, 30. t. m., nova cesta od spodnje Idríje do Vršcevega, dolga 4300 metrov, cenjena 27560 gld., oddana za izdelanje po javni dražbi za skupna dela.

Dražba se bo začela ob 9. uri dopoludne na Marafu. Oddala se bo v prvo vsakih 100 metrov posamezno, ino ako bi potem en sam skupno po manjši ceni prevzel, se pa istem prepusti. Vsak dražitelj bo potem, ko delo prevzame, od tistega zneska založil 10% jemščine (vadium). Sprejmejo se tudi pismene ponudbe s prikladami imenovane jemščine, ktere naj se o pravem času do podpisanege pošljejo, kjer se tudi izvejo natančni pogoji.

Cestni odbor Idríjskega okraja v Črnem vrhu
18. avgusta 1880.

Anton Plešnar, načelnik.